

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням педагогічної ради
дошкільного навчального закладу
(ясла-садок)

комбінованого типу № 10

«Ялинка»

Черкаської міської ради

протокол №1 від 22.12.2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про проведення
колективних переглядів (відкритих показів)
у дошкільному навчальному закладі
(ясла-садок) комбінованого типу №10 «Ялинка»
Черкаської міської ради

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Одним із напрямів вдосконалення педагогічної діяльності є *проведення колективних переглядів (відкритих показів)*, як важливої складової методичної діяльності педагога.

Положення регламентує проведення колективних переглядів (відкритих показів) педагогічного процесу в дошкільному навчальному закладі (ясла-садок) комбінованого типу №10 «Ялінка» Черкаської міської ради відповідно до Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, Статуту ЗДО №10.

1. 1. Колективні перегляди (відкриті покази) є формою методичної роботи і проводяться відповідно до річного плану ЗДО №10, не менше 2 (два) рази на рік.
2. 1. Колективні перегляди проводять всі педагоги ЗДО, з періодичністю не менше одного разу в два роки.
3. 1. Графік колективних переглядів складається вихователем-методистом на початку кожного кварталу навчального року за затвердженим розкладом, із зазначенням дати, теми, і місця проведення заходу. Під час складання графіка враховуються власні побажання педагогів, за якими залишається право вибору теми і дати відкритого заходу.
4. 1. Остаточний графік колективних переглядів затверджується керівником ЗДО (додаток 1).
5. 1. Перенесення колективних переглядів дозволяється у разі поважних причин, але ні в якому разі не відміняється.
6. 1. До графіка колективних переглядів, насамперед, включаються педагоги:
 - які проходять атестацію;
 - які претендують на присвоєння категорій, звання «вихователь-методист» тощо;
 - яким за результатами проведених заходів було зроблено негативні висновки у зв'язку з низьким рівнем навчання, виховання та розвитку дітей.
7. 1. Відкриті колективні перегляди можуть плануватися:
 - за пропозицією адміністрації;
 - з ініціативи педагога;
 - за запитом колег.
8. 1. Перегляд зараховується як відкритий лише за умови присутності на ньому не менше 3(трьох) членів Ради ЗДО. В іншому випадку проведений показ кваліфікується як взаємовідвідування.
9. 1. Інформація про колективний перегляд за тиждень до його проведення додатково оприлюднюється через оголошення на педагогічній годині та на дошці об'яв (додаток 2).

2. МЕТА І ФУНКЦІЇ.

Відкритий показ – це форма управлінського контролю, метою якого є виявлення рівня професійної компетентності та педагогічної майстерності педагога для подальшого удосконалення педагогічної діяльності та підвищення рівня навчальних досягнень дітей.

Мета проведення колективних переглядів (відкритих показів) - показ конкретних, найбільш ефективних форм, методів і прийомів організації педагогічного процесу для ознайомлення і навчання педагогічного колективу.

2.1. Колективні перегляди направлені на:

- демонстрацію передових форм і методів навчально-виховної роботи;
- аналіз дидактичної ефективності використання технічних засобів навчання і застосування інформаційно-комунікаційних технологій;
- узагальнення прийомів організації і контроль за якістю навчального процесу;
- підвищення кваліфікації молодих педагогів;
- саморозвиток педагога (коли думка колег, зауваження, поради, пропозиції стають інструментом розвитку);
- ілюстрацію роботи педагога за певною педагогічною технологією;
- ілюстрацію роботи педагога над науково-методичною проблемою;
- узагальнення та поширення передового педагогічного досвіду.

2.2. Функції колективних переглядів:

- *Інформаційна*– надання інформації щодо рівня професійної компетенції й педагогічної майстерності педагога та рівня підготовленості дітей групи.
- *Діагностуюча* – виявлення вміння застосовувати педагогом провідних методів і прийомів та їх відповідність цілям заходу, врахування віку дітей; виявлення причини низького рівня розвитку дітей.
- *Мотиваційна*– стимулювання до удосконалення професіоналізму педагога та якісного навчання та виховання дітей.
- *Прогнозуюча*–окреслення шляхів зростання педагогічної майстерності педагога.

3. ЗМІСТ КОЛЕКТИВНИХ ПЕРЕГЛЯДІВ

3.1. Зміст колективних переглядів визначається цілями та завданнями річного плану ЗДО.

3.2. Для перегляду обираються не тільки заняття, але й інші види діяльності (гра, праця та ін.), А також окремі режимні моменти (ранкова гімнастика, організація прогулянки, підйом дітей після денного сну тощо), самостійна діяльність дітей, спільні заходи з батьками.

3.3. Термін «відкрите заняття» у дидактиці виступає як узагальнена назва. Існують такі види відкритих занять:

- *Заняття – запрошення (пробний відкритий показ)*. Призначені для демонстрації рівня досягнень на певному етапі педагогів - молодих фахівців, що мають досвід роботи за фахом щонайменше трьох років, або приступили до роботи після тривалої перерви (більше трьох років), учасники школи молодого педагога. Особливістю є те, що особа, яка проводить таке заняття, може не мати педагогічного досвіду. Головним тут виступає такий критерій, як демонстрація потенційної спроможності до педагогічної діяльності. Заняття - запрошення проводять й досвідчені педагоги, які працюють на довірі, або наставники для молодих фахівців.
- *Поточний – відкритий показ*, який проводять всі педагоги ЗДО, спрямований на демонстрацію рівня професіоналізму педагогів й може використовуватися як одна з форм проведення атестації.
- *Показове– відкрите заняття*, яке проводиться високо досвідченим педагогом з метою демонстрації передових методик викладання, використання новітніх освітніх технологій, в першу чергу для молодих педагогів або ж для колег з інших навчальних закладів. Показове заняття виступає як своєрідна школа передового досвіду.
- *Конкурсне– відкрите заняття*, що проводиться педагогом, який претендує на присвоєння звання «вихователь-методист», «керівник гуртка-методист», «музичний керівник-методист» або проходить атестацію на підвищення кваліфікаційної категорії . Особливістю конкурсних відкритих занять є те, що на них присутні не тільки члени Ради ЗДО або атестаційної комісії, але й інші компетентні особи.

3.4. Зміст відкритих показових та конкурсних переглядів визначається цілями й завданнями педагога по його індивідуальній методичній темі.

4. ТЕХНОЛОГІЯ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ

- 4.1. Організація проведення колективних переглядів покладається на педагогів й вихователя-методиста ЗДО.
- 4.2. Повний комплект документів (методичне забезпечення перегляду) готується не пізніше, ніж за тиждень до його проведення.
- 4.3. Методична розробка може доповнюватися і частково перероблятися після проведення колективного перегляду, щоб усе цінне, що отримано в процесі проведення перегляду, знайшло в ній відображення і могло використовуватися іншими педагогами.
- 4.4. На колективних (відкритих) переглядах присутні всі педагоги дошкільного закладу, на заняттях - запрошеннях - тільки педагоги, запрошені педагогом - демонстратором й вихователем-методистом ЗДО.
- 4.5. Відвідувачі повинні своєчасно прийти до початку відкритого заходу.
- 4.6. До демонстрації діяльності з дітьми під час колективних (відкритих) переглядів залучаються найбільш досвідчені педагоги, під час занять -

запрошень як досвідчені, які працюють на довірі, так й молоді спеціалісти (педагоги - початківці).

- 4.7. Педагог-демонстратор складає і оформляє конспект або план проведеного колективного перегляду з дітьми, що включає наступні компоненти:
- титульна сторінка,
 - цілі і завдання педагогічної діяльності,
 - методи і прийоми,
 - інтеграція освітніх ліній,
 - види дитячої діяльності,
 - обладнання, наочні матеріали,
 - попередня робота,
 - індивідуальна робота,
 - хід заняття і ін. (додаток 3)
- 4.8. Для колег та гостей, що присутні на колективному перегляді, підготувати картку-схему заняття, у якій мають бути зазначені: група, тема, мета (освітня, розвиваюча, виховна), вид заходу, навчально-методичне забезпечення та структура.
- 4.9. Перед проведенням відкритого заняття педагогу - демонстратору слід проінформувати присутніх колег про:
- *задум заняття*, представленого для перегляду;
реальні пізнавальні та мовленнєві можливості дітей вікової групи, зокрема, якщо група інклюзивна, корекційна;
 - *психологічні особливості* дітей вікової групи, у якій проводять відкритий перегляд;
 - *тип і вид заняття*, умотивовано обґрунтувавши кількість присутніх на ньому дітей;
 - *уточнити*, на якому етапі навчальної діяльності перебувають діти цієї вікової групи:
 - *Ознайомлення* з новим матеріалом;
 - *Первинне закріплення* знань, умінь і навичок;
 - *Узагальнення* знань, умінь і навичок;
 - *Застосування* навичок у практичній діяльності.
- 4.10. При підготовці до колективного перегляду необхідно:
- ретельно продумати підбір наочного матеріалу, необхідного обладнання, роздаткового матеріалу, раціональне розміщення (наочність - на рівні очей дітей, роздатковий матеріал - доступність, естетичність)
 - провести попередню роботу з дітьми (заучування віршів, тексту фізхвилинок, подібні завдання тощо), але не проводити репетицію заняття, так як втрачається елемент новизни, інтерес дітей падає
 - враховувати рухову активність дітей - зміна поз дітей (заняття у вигляді подорожі), організація фізхвилинок, тривалість заняття (допускається додатково -5-10 хвилин, якщо діти не стомлені)
 - використовувати різноманітні форми організації дітей на занятті - підгрупа, пара, індивідуальна, колективна робота дітей

- використовувати різні прийоми для активізації дітей - сюрпризні моменти (іграшка, «лист», казковий персонаж, «чарівна скринька», ін.), проблемні ситуації, дослідницька діяльність
 - продумати розміщення учасників перегляду, щоб не порушувати педагогічний процес.
- 4.11. Дітей слід повідомити на попередньому занятті про проведення колективного перегляду, з метою їх психологічної підготовки до присутності інших педагогів.
- 4.12. Відкритий перегляд передбачає попередню підготовку, зокрема проведення аналогічного заняття на іншу тему або того самого з дітьми, які не братимуть участь у показовому занятті. Це дає змогу педагогу розподілити час, ліпше дібрати наочність, дидактичні матеріали тощо.
- 4.13. Під час підготовки заняття завжди треба залишати резерв часу.
- 4.14. Реальна обстановка може вимагати від педагога внесення коректив протягом колективного перегляду:
- якщо педагог не встигає виконати все, що спланував, можна запропонувати дітям розв'язати певні завдання самостійно або вдома з батьками;
 - завершити заняття на 3-5 хвилин раніше, якщо діти втратили інтерес і працездатність.

5. СПОСТЕРЕЖЕННЯ КОЛЕКТИВНОГО ПЕРЕГЛЯДУ

- 5.1. Педагог не повинен вступати в контакт з відвідувачами на колективному перегляді.
- 5.2. Відвідувачі на занятті не повинні втручатися в навчальний процес, дотримуватися педагогічного такту, не заважати дітям бачити і слухати педагога.
- 5.3. Відвідувачі на колективному перегляді ведуть спостереження за його ходом з метою подальшого аналізу.
- 5.4. Під час спостереження відвідувачі дотримуються принципів коректності звертання до вихователя і дітей. Дітей варто привести до групи після того, як гості займуть свої місця. Для того щоб почати заняття, достатньо привітатися, а якщо у гостей виникає бажання поспілкуватися, можна познайомитися з дітьми ближче після заняття.
- 5.5. Колективний перегляд спостерігають та оцінюють відповідно поставленої мети та розроблених критеріїв оцінки (додаток 4, 5):
- схема розгорнутого аналізу переглянутого заняття дає змогу побачити все спектр як розв'язаних, так і, можливо, не розв'язаних педагогом завдань заняття;
 - скориставшись схемою розгорнутого аналізу заняття, педагогам, присутнім на занятті, досить легко зробити висновки щодо переглянутого.

6. ОБГОВОРЕННЯ ТА АНАЛІЗ КОЛЕКТИВНОГО ПЕРЕГЛЯДУ

- 6.1. Обговорення колективного перегляду проводиться в день проведення.
- 6.2. Організацію обговорення очолює завідувачка ЗДО, в разі її відсутності – вихователь-методист.
- 6.3. Обговорення повинно будуватися на принципах толерантності, в межах взаєморозуміння і діалогу, на високому науково-педагогічному рівні.
- 6.4. Перше слово надається педагогу для самоаналізу щодо реалізації плану колективного перегляду, досягнення поставленої мети. Наприклад: «Я задоволена, що мені вдалося ...» - назвати три речі, які вдалися найкраще, критично оцінити свої невдачі: «Якби я проводила вдруге, я б змінила ..».
- 6.5. Далі висловлюються педагоги, які працюють з дітьми того самого віку.
- 6.6. Наприкінці обговорення завідувачка підводить підсумки якості підготовки і проведення колективного перегляду; відмічає позитивне, що заслуговує на увагу і запозичення у вигляді кращого педагогічного досвіду.
- 6.7. Після закінчення аналізу всі учасники заповнюють оціночні листи про перегляд відкритого заходу з висновками і рекомендаціями педагогу-демонстратору і зберігають в папці «Самоосвіта» протягом 5 років.
- 6.8. За результатами проведення відкритого заходу можуть бути зроблені висновки:
 - зауваження за результатами попереднього відкритого/ пробного заняття усунути/ не усунути;
 - рекомендувати проведення повторного відкритого заняття;
 - рекомендувати для поширення та впровадження в практику інших педагогів;
 - рекомендувати до участі в конкурсах «Вихователь року» тощо;
 - рекомендувати проведення в ЗДО, на рівні міста майстер-класів, семінарів-практикумів тощо;
 - заохочення (стимулювання) педагога.

7. Документація

- 7.1. Колективні перегляди включаються в річний план роботи ЗДО.
- 7.2. Аналіз колективних переглядів фіксується в протоколі й підписується педагогом, який проводив відкритий захід (додаток 6).
- 7.3. Матеріали колективних переглядів збираються й зберігаються в методичному кабінеті, в папці «Колективні перегляди» протягом 5 років.

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ завідувача дошкільного
навчального закладу (ясла-садок)
комбінованого типу № 10 «Ялинка»
Черкаської міської ради
від _____ 20 р. № _____

ГРАФІК ПРОВЕДЕННЯ ВІДКРИТИХ ЗАНЯТЬ

НА _____ КВАРТАЛ 20 __ - 20 __ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

№	ДАТА ПРОВЕДЕННЯ	ЧАС	ПІБ ПЕДАГОГА ПОСАДА КАТЕГОРІЯ	ТЕМА ЗАНЯТТЯ, ВИД	МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ

Вихователь - методист

_____ / _____ /

ОГОЛОШЕННЯ**ШАНОВНІ ПЕДАГОГИ!**

_____ відбудеться відкрите заняття
(Дата, час, місце проведення)

_____ (посада, прізвище, ініціали)
на тему « _____

_____».

ЗАПРОШУЮТЬСЯ ВСІ БАЖАЮЧІ.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ СКЛАДАННЯ ПЛАНУ- КОНСПЕКТУ ЗАНЯТТЯ

1. ТЕМА ЗАНЯТТЯ

Тема повинна чітко, лаконічно, емоційно виражати стислий зміст заняття.

2. МЕТА ЗАНЯТТЯ (НАВЧАЛЬНА, РОЗВИВАЛЬНА, ВИХОВНА)

В меті заняття формулюється результат, до якого повинні прагнути учасники навчального процесу, і, якщо вона визначена нечітко, чи педагог погано уявляє собі шляхи та способи її досягнення, ефективності заняття важко досягти.

Навчальна мета (навчити, познайомити)

Типові формулювання:

- навчити, дати уявлення, пояснити, розповісти, розкрити ...
- познайомити з ...
- сформувати (закріпити) певні навички та вміння... по даному матеріалу (на матеріалі цього заняття)...
- розширити або/і поглибити (збагатити) знання (конкретно названі)...
- узагальнити знання з ...

Розвиваюча мета (розвинути)

Типові формулювання:

- розвинути (розкрити) здібності, уяву, пам'ять, увагу...
- розвивати почуття (кольору, світу...)
- формувати практичні навички та вміння...
- удосконалювати вміння та навички...
- забезпечити в ході заняття (розвиток мови, поповнення словникового запасу, оволодіння...)

Виховна мета (виховати)

Типові формулювання:

- виховувати почуття...
- прищеплювати...
- сприяти в ході заняття вихованню певних (таких) якостей (понять)...
- для рішення завдань (естетичного, морального, духовного ...) виховання ...
- з метою рішення завдань (громадянського ...) виховання ...
- викликати інтерес до ...
- залучити, заохотити, зміцнити інтерес...
- викликати неприйняття

3. ТИП ЗАНЯТТЯ

- заняття засвоєння нового матеріалу (нових знань, умінь, навичок);
- формування практичних умінь та навичок;
- застосування умінь та навичок;
- узагальнення;
- контрольне (підсумкове);

- комбіноване.
- нетрадиційні.

Кожне заняття має свою структуру. Тип заняття визначається наявністю та послідовністю структурних частин. Тип — це орієнтир, спрямованість, характеристика, обличчя.

4. ВИД ЗАНЯТТЯ

- змагання,
- театралізоване заняття,
- конкурс,
- концерт,
- екскурсія,
- мандрівка тощо.

5. ФОРМА ЗАНЯТТЯ

Форми організації навчання – зовнішнє вираження узгодженої діяльності педагога та вихованців, яка здійснюється в певному режимі та по порядку.

- групові: ведеться робота з усією групою, в межах групи можливо виділяти підгрупи.
- Індивідуальні

6. ОБЛАДНАННЯ

- посібники тощо;
- дидактичний матеріал, наочний матеріал (схеми, моделі, плакати тощо);
- відеофільми, комп'ютерні диски, аудіо матеріали.

Обладнання повинне відповідати вимогам часу.

7. ХІД ЗАНЯТТЯ

Структура залежить від типу заняття.

Традиційна модель:

I. Вступна частина

— мотивація навчальної діяльності.

II. Основна частина

— оволодіння новими теоретичними та практичними знаннями;

—самостійна робота;

— підведення до узагальнень, висновків.

III. Заключна частина

— загальний підсумок заняття.

Структура чотирикомпонентного заняття (К Крутій)

I частина - комунікативна діяльність.

II частина - пізнавальна діяльність.

III частина - перетворювальна діяльність.

IV частина - оцінно-контрольна діяльність.

8. ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА (ЯКЩО Є).

**ПРИКЛАДИ ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ ВІДВІДУВАННЯ
КОЛЕКТИВНОГО ПЕРЕГЛЯДУ**

1. Розвиток навчально-пізнавальної діяльності, самостійності, розумових здібностей, уяви дітей.
2. Забезпечення доцільності структури заняття, взаємодії її компонентів, відповідності форм, методів, дидактичних завдань структури.
3. Виховання мовної культури, культури спілкування.
4. Особистісний підхід педагога до виховання дітей у процесі навчально-пізнавальної діяльності.
5. Забезпечення педагогом повторення, узагальнення та систематизації знань та вмінь дітей.
6. Надання методичної допомоги молодому педагогу.
7. Підготовка до атестації педагогічного працівника.

ПРОТОКОЛ № _____ КОЛЕКТИВНОГО ПЕРЕГЛЯДУ

Дата відвідання _____

Мета відвідання _____

ПІБ педагога, колективний перегляд якого переглянуто

Відвідувачі _____

Група _____

Кількість дітей на заході _____

Кількість дітей за журналом _____

Вид діяльності _____

Тема _____

Вид заняття _____

Слухали _____

Виступили _____

Рекомендовано _____

Завідувачка ЗДО _____ / _____ /

Вих. - методист _____ / _____ /

Голова ПК _____ / _____ /

_____ / _____ /

_____ / _____ /

_____ / _____ /

_____ / _____ /

Секретар _____ / _____ /

Ознайомлена: _____ / _____ /

(підпис)

(ПІБ педагога)

Схема розгорнутого аналізу переглянутого заняття

ЗДО № _____ Вікова група _____ Кількість дітей на занятті _____

Дата проведення _____ 20 ____ р.

Прізвище вихователя _____

Стаж роботи _____

Розділ програми _____

Тема: _____

Мета: _____

Параметри аналізу	Рівні				Зауваження, пропозиції, висновки
	Низький	Середній	Достатній	Високий	
Організаційний момент	Відсутній	«Затягнутий»	Замінено постановкою мети	Організовано роботу дітей	
Мотивація, доцільність використання сюрпризного моменту	Відсутні	Формальна	Слабка або подана в середині заняття	Достатня	
Зв'язок із попереднім матеріалом. Актуалізація знань дітей	Немає зв'язку, знання дітей не актуалізовано	Актуалізація знань відбувається через розповідь дорослого	Знання актуалізуються невмотивовано	Знання дітей актуалізовано є зв'язок із попередньо вивченим матеріалом	
Доцільність використання методів і прийомів на занятті. Місце ігрових прийомів	Відсутня специфіка у доборі методів і прийомів щодо змісту запропонованого матеріалу	Не підтверджується освітніми потребами і можливостями дітей групи. Обрані прийоми не завжди доцільні.	Специфіка у доборі є, але має місце перевантаженість заняття ігровими прийомами.	Є специфіка у доборі методів і прийомів навчання	
Структура заняття	Структуру заняття обрано спонтанно. Недоцільний розподіл часу на структурні компоненти	Заняття складається із трьох частин. Розподіл часу на структурні компоненти недоцільний	Заняття складається із чотирьох частин. Структура гнучка, проте відведено мало часу на оцінювальну діяльність дітей	Структура заняття логічна, хронологічно витримана	
Види діяльності, які використано на занятті	Одноманітні, непродуктивні	Непродуктивні. Відсутні або не в повному обсязі задіяні такі види діяльності, як:	Продуктивні, застосовано всі або майже всі види діяльності	Заняття побудовано з використанням продуктивних видів діяльності	

		комунікативна, пізнавальна, перетворювальна, оцінно-контрольна			
Використання наочності, врахування форм пізнання дитиною довкілля	Недоцільне використання наочного матеріалу (недостатня кількість або перевантаженість), не враховано форми пізнання довкілля	Наочність відповідає віковим особливостям дітей групи. Не враховано форми пізнання довкілля або превалює одна із форм	Наочності достатньо. Враховано форми пізнання	Чуттєва і абстрактна форми пізнання знаходяться в оптимальному співвідношенні: кількість та якість наочності відповідають вимогам	
Індивідуалізація та диференціація	Відсутні	Зовнішня диференціація – розподіл дітей на підгрупи	Зовнішня диференціація, індивідуальний підхід здійснюється на рівні виправлення помилок	Мають місце диференціація та індивідуалізація	
Стимулювання пізнавальної активності дітей	Відсутнє	Стимулюється лише зауваженнями педагога	Стимулюється проблемно-пошуковими завданнями	Різними засобами	
Мовленнєва активність дітей на занятті	Низька. Переважає монолог вихователя. Відсутність роботи з мовлення виправдано специфікою заняття	Середня. Недостатня активація мовленнєво пасивних дітей. Переважають завдання репродуктивного характеру	Мовленнєва активність дітей достатня	Мовленнєва активність дітей висока	
Перетворювальна діяльність	Відсутня. У дітей не було часу на цей вид діяльності	Дітям було запропоновано цей вид діяльності але не вистачило часу на завершення роботи	Була запланована в структурі заняття, часу достатньо	Розподіл частин заняття виправданий. Дітям з високим і достатнім рівнем розвитку запропоновано творчі завдання	
Оцінно-контрольна діяльність (рефлексія)	Оцінно-контрольні дії у дітей не сформовано. Вихователь не запропонував завдання на рефлексію	Вихователь намагався формувати оцінно-контрольні дії, проте часу на цей вид діяльності не вистачило	Оцінно-контрольні дії формувалися упродовж усього заняття. Запропоновано завдання на рефлексію	Оцінно-контрольні дії у дітей сформовано на достатньому рівні, цікаві завдання на рефлексію	

Використана література:

1. ж. «Справочник старшего воспитателя» № 3 2009 г., с. 4.
2. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник. — Львів: ЦУЛ.— 2009, —470 с. 4.
3. Фіцула М. М. Педагогіка. Навч. посіб. / М. М. Фіцула. - К. : Академвидав 2010. - 454 с.
4. <https://www.pedrada.com.ua/article/1427-pdgotovka-pedagogv-dointegrovanogo-zanyattya>
5. <http://ukrdeti.com/> - Сайт для всіх, хто цікавиться проблематикою Дитинства, для теоретиків і практиків дошкільної освіти та студентів
6. <https://donopdut.org.ua/>
7. Положення про проведення та оцінювання відкритих занять у ЗДІА. /Укладачі : Є.Я.Швець, Д.Є.Швець – Запоріжжя, від-во ЗДІА,2011.- 17с./